

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2021.gada 18.februārī Nr. 1-8/5

Limbažu novada pašvaldībai
dome@limbazi.lv

*Par kārtību, kādā bērni tiek atskaitīti
no pirmsskolas izglītības iestādēm*

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11. panta 4. punktu viena no tiesībsarga funkcijām ir atklāt trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā, kā arī veicināt šo trūkumu novēršanu jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu. Tiesībsarga izskatīšanā ir pārbaudes lieta Nr. 2021-05-20A par kārtību, kādā bērni tiek atskaitīti no pirmsskolas izglītības iestādēm.

Saskaņā ar Vispārējās izglītības likuma 4.panta 18.punktu Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām. 2015. gada 13. oktobrī pieņemtie Ministru kabineta noteikumi Nr. 591 “Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās, speciālajās izglītības iestādēs un speciālajās pirmsskolas izglītības grupās un atskaitīti no tām, kā arī pārcelti uz nākamo klasi” nenosaka kārtību, kādā bērni, kas nav sasnieguši obligāto izglītības vecumu, tiek atskaitīti no pirmsskolas izglītības iestādes. Šādu kārtību Ministra kabineta noteikumi neparedz ne privātajām izglītības iestādēm, ne arī pašvaldību dibinātām vispārējām pirmsskolas izglītības iestādēm. Tiesībsarga ieskatā, tas norāda uz nepilnīgu tiesisko regulējumu, kura rezultātā var rasties bērna tiesību aizskārums, pašvaldībām nosakot tādas bērnu atskaitīšanas no pirmsskolas izglītības iestādes noteikumus, kas ir pretrunā ar bērna tiesībām uz izglītību¹. Šādi, bērnu tiesības aizskaroši noteikumi ir atrodami arī Limbažu novada pašvaldības saistošajos noteikumos.

Saskaņā ar 22.03.2012. Limbažu novada pašvaldības saistošo noteikumu Nr.8 “Par bērnu uzņemšanas un atskaitīšanas kārtību Limbažu novada pašvaldības izglītības iestādēs, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas” (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr.8) 42.3.apakšpunktu bērnu no pirmsskolas izglītības iestādes var atskaitīt pēc medicīniski – pedagoģiskās komisijas slēdziena par bērna veselības stāvokli, kas nepieļauj pirmsskolas izglītības iestādes apmeklēšanu.

¹ Satversmes 112.pants, Bērnu tiesību un aizsardzības likuma 11.panta pirmā daļa, Izglītības likuma 3.pants.

Pedagoģiski medicīniskās komisijas kompetenci nosaka Ministru kabineta 16.10.2012. noteikumi Nr. 709 "Noteikumi par pedagoģiski medicīniskajām komisijām" (turpmāk – Noteikumi Nr.709). Attiecībā uz pirmsskolas izglītību pašvaldību pedagoģiski medicīnisko komisiju kompetencē ir izvērtēt pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvojošā izglītojamā veselības stāvokli, spējas un attīstības līmeni un sniegt atzinumu par izglītojamajam atbilstošāko pirmsskolas izglītības programmu (Noteikumu Nr.709 3. un 6. punkts). Turklāt Noteikumu Nr. 709. 6.4. apakšpunkts noteic pašvaldības pedagoģiski medicīniskās komisijas pienākumu veicināt pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvojošo izglītojamo ar speciālajām vajadzībām integrēšanu pašvaldības administratīvajā teritorijā esošajās vispārējās izglītības iestādēs. Normatīvie akti neparedz komisijas kompetenci sniegt "slēdzienu par bērna veselības stāvokli, kas nepieļautu pirmsskolas izglītības iestādes apmeklēšanu". Šāds slēdziens būtu pretrunā ar likumos noteiktajām bērna tiesībām uz izglītību. Par prettiesisku būtu uzskatāma pirmsskolas izglītības iestādes rīcība, atskaitot bērnu no izglītības iestādes viņa veselības stāvokļa dēļ. Šāda rīcība pārkāpj atšķirīgas attieksmes aizliegumu² un ir nesamērojama ar bērna interesēm.

Saistošo noteikumu Nr.8 42.4.apakšpunkts nosaka, ka bērnu no pirmsskolas izglītības iestādes var atskaitīt, ja nav veikta samaksa par bērna uzturēšanos izglītības iestādē divus mēnešus nepamatota iemesla dēļ (izņemot obligātā pirmsskolas izglītības vecumā esošo bērnu). Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 11.panta otro daļu bērnam ir tiesības uz bezmaksas pirmsskolas sagatavošanu, līdz ar to nav tiesiska pamata noteikt maksu par bērna uzturēšanos izglītības iestādē. Ja ar samaksu par bērna uzturēšanos izglītības iestādē ir domāta maksa par bērna ēdināšanu, vecāku nenokārtotas finansiālās saistības ar izglītības iestādi nedrīkst būt par pamatu, lai pašvaldība ierobežotu bērna tiesības uz izglītību.

Pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto Tiesībsarga biroja kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, aicinu Limbažu novada domi izdarīt grozījumus Saistošo noteikumu Nr.8 apakšpunktos Nr.42.3. un 42.4. Par veiktajām izmaiņām lūdzu informēt tiesībsargu.

Tiesībsarga pilnvarojumā
Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

Laila Grāvere

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

² Bērnu tiesību aizsardzības likuma 11. un Izglītības likuma 3¹.pants.